

les. Jornades sobre MUNICIPIS I EDUCACIÓ
Document 1.

Impressions generals de les Jornades

1. Límits dels informants
2. Diversitat de les situacions contemplades.
3. Multiplicitat i confusió de discursos

1. Límits dels informants.

La redacció d'aquests documents respon a dues motivacions: l'una, ja exposada al full de presentació, de retornar a la ciutat la informació que ha posat al nostre abast; l'altra, la conveniència de posar en ordre, abans de reintegrar-se a la feina, el galimaties d'idees, impressions i projectes que exploten després de tres dies de treball i de confrontació molt intensa.

Això, i elements de la nostra realitat que farem explícits tot seguit, imposen algunes limitacions a la qualitat d'aquest recull d'impressions.

D'entre les condicions que emmarquen l'exposat que seguirà, les més destacables són les següents:

1er. En el context del conjunt de l'estat, Girona és atípica com a mínim en un doble sentit:

- . en primer lloc pel nivell de cobertura de les necessitats d'ordre educatiu i això tant en el nivell quantitatiu -s'assoleixen les cotes més elevades- com en el qualitatiu -malgrat el que podem pensar, estem a un nivell comparatiu força estimable-.
- . en segon lloc pel que fa al clima cultural de la ciutat, i sobre aquest aspecte no cal estendre-s'hi.

2on. El volum dels intercanvis efectuats en les Jornades i la diversitat de les situacions des de les que hom discutia han fet difícil el tractament dels problemes més enllà d'un nivell de superficialitat que només és justificable en un primer moment com ha estat aquest.

3er. La inevitable subjectivitat que, en el cas d'un informe escrit encara en calent -les jornades varen acabar-se ahir- és difícil de sotmetre a controls més racionals.

nalitzats.

En el positiu, i com a contrapartida, hi ha la possibilitat que aquests inconvenients siguin potser compensats per la frescor de les impressions inicials.

2. Diversitat de les situacions contemplades.

Els municipis representats a les Jornades rodaven la setantena i provenien de la totalitat de l'estat. Val a dir que s'havia tramès convocatòria a tots els municipis de més de 10.000 habitants de Catalunya i de més de 30.000 de la resta de l'estat.

Obviament, la diversitat de les situacions ha resultat molt notable i pot centrar-se en tres aspectes especialment significatius:

- els ritmes de creixement de les diverses poblacions al llarg dels darrers anys i les inevitables conseqüències de degradació de la vida urbana i d'erosió del patrimoni cultural i associatiu autòcton.
- les diferències en les taxes d'escolarització pública: ens hem trobat amb municipis que, a l'inici del mandat democràtic arribaven a acollir només el 25% de la població infantil en escoles públiques i amb altres, com és el nostre cas, on aquesta xifra es situa entre el 60 i el 70%.
- Les diferències, igualment molt ostensibles quant als nivells qualitlatius de l'ensenyament i a les necessitats de formació per part de la població infantil.

Aquesta diversitat, ultra fornir un panorama ric i alhora preocupant, ha constituït en alguns moments una dificultat per avançar en la confrontació de polítiques -cada població ha hagut de plantejar-s'ho en termes força diferents- i de realitzacions.

En aquests moments, hom té la sensació que fora desitjable l'assoliment de nivells majors d'homogeneïtat que fessin possible un aprofundiment de l'estudi.

3. Multiplicitat i confusió dels discursos.

El que acabem de dir -diversitat de situacions i gravetat i complexitat dels problemes que es viuen arreu- ha dut les Jornades a situacions en les que es parlaven simultàniament diversos llenguatges -el polític, el jurídic, l'administratiu, el pedagògic- en una superposició tal que, de vegades, es feia difícil de situar-se.

A efectes de presentar breument les problemàtiques plantejades -i de fer-ho amb una perspectiva que intenta de contemplar els problemes des de la perspectiva de Girona ja que les perspectives generals ja són recollides a les conclusions de les Jornades-, hem intentat una classificació dels problemes tractats.

3.1 Nivell polític

La ja comentada diversitat de situacions, la diversitat adicional de les formes de relació amb altres entes de l'administració pública i, encara, la diversitat de conflictes que en resulten, han situat en primer pla aquest nivell del debat.

Una primera característica del discurs polític que hem observat ha estat el to reivindicatiu: enfront del fet dels municipis governats per l'esquerra i dels entes centrals i autonòmics governats pels dits centristes, el conflicte és inevitable i les acusacions freqüents. Diríem que la forma més objectivada i racionalitzada que prenen es centra en la constatació de la inadequació i de la poca claredat de les competències. En alguns casos aquest accent reivindicatiu depassa el marc de la confrontació política i petina cap a plantejaments i pràctiques clarament populistes que

poden tenir alguna funcionalitat a curt termini però que resultaran molt difícils de reconduir més endavant.

No cal dir que en aquests casos en que priva el discurs polític de forma demesurada, s'anul·len o es redueixen a una insignificància operativa altres nivells de discurs o d'acció.

Valdria fer explícit que en aquests moments existeixen elements d'ordre tècnic-pedagògic que justifiquen un augment de competències de la ciutat prop de l'educació. En una lamentablement molt breu comunicació, Fabrizio Caivano va fer referència a:

- la necessitat de recercar la cultura més enllà del llibre i de saber extreure-la de l'experiència directa de la realitat
- el fet que l'escola no pot pretendre:
 - ni escolaritzar la realitat
 - ni existir fora d'un contexte de realitats materials ben tangibles
- El fet que la funció sacral de l'escola s'estè desplaçant cap a altres medis i que aquesta resta progressivament sola i isolada
- La conclusió que la manipulació d'allò proper és un pas previ a la generalització conceptual i a la construcció de la cultura

i, subsidiàriament, com que no és pas possible que l'escola prengui totes les responsabilitats ni ho faci tot, la conveniència que des de l'àmbit local s'estructuri l'aproximació a la realitat

Ara bé, allò preocupant és la sensació que, en moments i per part de persones concretes, el marc de la reflexió política semblava imposar-se com a l'únic marc de debat possible.

3.2 El nivell jurídic.

Hi ha un sentiment generalitzat de buit -o, més precisament, d'inadequació- del marc legal vigent. Les competències atribuïdes als ajuntaments no són suficients ni tan sols per a

fer allò que els pertoca: la manca de planificació de l'escolarització, la rotació dels mestres, el sistema de provisió de places, la illegalitat de la intervenció en les programacions ... són problemes terriblement candents i que afecten a allò que, en una interpretació generosa però no gaire de la llei pertocaria a l'Ajuntament.

Si a això s'hi afegeix la tesi enunciada a l'apartat anterior i referent a les raons d'ordre pedagògic, el panorama apareix amb tota la seva consistència.

Primera constatació, doncs, el marc no serveix. Segona constatació, no tothom el coneix prou bé: la diversitat d'interpretacions que varen apareixer en els debats no deixaven cap mena de dubte respecte del fet que, en alguns casos, als problemes objectius, se n'hi sobreposen d'altres atribuïbles a la ignorància o a l'oblit.

I, en tercer lloc, i establint des de la perspectiva jurídica un pont cap a la política, hom té la sensació que hi ha pràctiques municipals que intenten de superar l'angoixa derivada d'aquests problemes amb pràctiques de superman: com si volguessin convèncer-se de la pròpia omnipotència i de la capacitat dels seus postulats i/o de la seva acció per a fer anar les coses per allà on ells voldrien. Només és una impressió, eh?

3.3 El nivell administratiu

Pel que fa a la pràctica administrativa -a la gestió de cada dia-, es pot detectar una constant d'estil: el poc o mal càlcul de la despesa pública abocada a l'educació i la dispersió dels canals mitjançant els quals aquesta despesa reverteix en els ciutadans, el que en complica encara

més el control.

En segon lloc, els intercanvis haguts ens han fornir un quadre bastant complet del que són les pràctiques usuales en una major part dels municipis assistents a les Jornades:

- . la intervenció en la matriculació a les escoles públiques,
- . la planificació de les construccions escolars
- . el manteniment dels edificis
- . la intervenció prop del professorat nou vingut mitjançant cursets que els situin en la realitat local
- . l'elaboració i publicació d'estudis de coneixement local
- . la lluita per l'estabilització del professorat
- . el suport a activitats que diversifiquin o enriqueixin la pràctica escolar: sortides, itineraris, etc.

En tercer lloc, algunes pràctiques menys usuals, poc conegudes per nosaltres i que tenen interès:

- . la informació als pares o als ciutadans en general de la legislació vigent: participació a l'escola, control de les subvencions a l'escola privada, etc.
- . la constitució de gabinets d'orientació psicopedagògica pels sectors més problemàtics i deprimits de la ciutat.

3.4 El nivell pedagògic

Volem citar-lo perquè és el nostre però no hi destinarem explicacions aquí.

Pel que fa als nivells més generals del debat pedagògic, ja hem reflectit l'essencial d'una ponència de Fabrizio Caivano i, en document a part, exposem un resum de la conferència que va pronunciar Fiorenzo Alfieri.

Pel que fa al nivell dels intercanvis concrets, la nostra impressió és que una bona part dels participants a les Jornades tenien més ganes d'explicar les seves realitzacions que no pas de dur a terme un intercanvi efectiu. Això dugué

a una notable superficialitat de les discussions sobre el concret.

A propòsit d'aquest nivell de la pedagogia, ens quedem amb el dubte de la qualitat d'allò que s'està fent en general: sembla com si el "fer" tingui més importància que la qualitat i el mètode amb que es fa. Voldriem excloure-Sevilla, Barcelona, Hospitalet i Sabadell d'aquesta consideració. I podem afegir que hi ha situacions de veritable escàndol.

3.5 Algunes implicacions (o nivells oblidats)

A títol personal, voldriem afegir que hi ha dos nivells de debat que han estat obviats i que ens sembla que són implicats amb aquells als que s'ha fet referència:

- l'un és el terreny del cultural: quina concepció de la cultura és subjacent a les teories i pràctiques que han constituït objecte de confrontació?, ha estat una qüestió gens abordada si exceptuem un parell de ponències de signe teòric que no varen ésser utilitzades en els debats de treball
- l'altre, absolutament absent de les jornades tot i que formalment s'hi contemplava, és el de la participació ciutadana.

a propòsit d'aquesta qüestió, la nostra sensació és la de que, per les raons que siguin, existeix un municipicisme que pot contribuir a desmantelar els moviments associatius ciutadans i a desproveïr el teixit social d'actors autònoms respecte de l'administració

sembla com si la crida a participar d'un bon nombre d'Ajuntaments es formulés en aquests termes: veniu a l'ajuntament a resoldre els nostres problemes (que no vol dir els vostres problemes exactament)